

Motion till riksdagen

1989/90:N34

av Per Westerberg m.fl. (m)

med anledning av prop. 1989/90:90 om forskning

Inledning

Sverige är helt beroende av ett modernt och konkurrenskraftigt näringsliv. Ett högt tekniskt och administrativt kunnande är en förutsättning för att näringslivet skall kunna fungera. Därför krävs att forskningsverksamheten i Sverige håller mycket hög klass.

En aspekt som är av stor betydelse för industrin är möjligheterna att rekrytera ett tillräckligt antal personer med forskningsutbildning. Inom många företag behövs forskarutbildade personer för att leda företagens egna forsknings- eller utvecklingsprojekt. Även för att på ett adekvat sätt kunna bedöma utländska forskningsresultat krävs ofta personer med egen forskningserfarenhet.

Ett exempel på en bransch med stor efterfrågan på disputerade medarbetare är läkemedelsindustrin. I en nyligen genomförd enkät uppgav de fyra stora läkemedelsföretagen att de tillsammans förväntade sig ett behov att rekrytera ca 70 personer per år med forskarutbildning inom företrädesvis medicin, farmakologi och kemi. Även om denna siffra kan vara högre än företagens långsiktiga behov är den mycket hög i relation till det förväntade totala antalet avlagda doktorsexamina inom de tre ovan nämnda områdena.

I detta perspektiv är det mycket olyckligt att regeringens förslag kommer att innebära att antalet doktorander med ordnad studiefinansiering i praktiken kommer att minska. I den moderata partimotionen föreslås därför att ytterligare 50 milj.kr. skall anslås för att finansiera fler doktorandtjänster.

F 19 Teknikvetenskapliga forskningsrådet

Regeringen föreslår att ett teknikvetenskapligt forskningsråd inrättas. Det är positivt att regeringen nu accepterat ett förslag som vi framförde redan för flera år sedan. Ett särskilt tekniskt forskningsråd stärker den tekniska grundforskningens ställning. Som föreslås i den moderata partimotionen med anledning av denna proposition bör emellertid det teknikvetenskapliga forskningsrådet jämföras med övriga råd även vad gäller organisatorisk inplacering.

F 7 Europeiskt forsknings- och utvecklingssamarbete

Mot. 1989/90
N34

Sverige måste fullt ut delta i det europeiska integrationsarbetet. Moderata samlingspartiets principiella uppfattning finns redovisad i partimotionen "Sveriges väg till Europa", 1989/90:U503 av Carl Bildt m. fl. (m). I denna understryks betydelsen av att Sverige och de övriga EFTA-länderna i de kommande förhandlingarna kring EES måste sträva efter att EFTA-länderna får medverka på programnivå i de olika forsknings- och utvecklingsprogrammen.

För närvarande kan svenska företag och forskningsinstitutioner inom vissa program enbart medverka på s.k. projektnivå. Till skillnad från motsvarande deltagare från EG-länderna kan de svenska deltagarna inte erhålla finansiering genom EG. Detta har hittills begränsat det svenska deltagandet i det europeiska forskningsarbetet.

Regeringen har föreslagit en ökning av anslagen till europeiskt forsknings- och utvecklingssamarbete. I jämförelse med innevarande budgetår ger anslaget ett intryck av kraftig satsning. Med hänsyn till att EG:s samlade budget för ramprogrammet forskning och utveckling är nära 10 miljarder svenska kronor per år framstår emellertid 61 milj. kr. som mycket blygsamt.

Vi föreslår därför en ökning av anslaget till 100 milj. kr. för kommande budgetår. Även för de två därpå följande budgetåren bör minst motsvarande belopp disponeras för verksamheten. Resultatet av de kommande EES-förhandlingarna kan därför komma att medföra behov av ytterligare förstärkningar.

F 6 Rymdforskning

Sverige har sedan ett flertal år medverkat i det europeiska rymsamarbetet inom ramen för ESA – European Space Agency. Svenska företag, huvudsakligen Volvo Flygmotor, SAAB-Space och Ericsson Radio, har också framgångsrikt kunnat vinna kontrakt för utrustning till rymdprojekten. Även för den svenska rymdanläggningen Esrange är ESA-uppdrag betydelsefulla.

Deltagande i ESA bygger på att deltagarländerna i de obligatoriska programmen betalar en andel som motsvarar hur stor respektive lands bruttonationalprodukt är i förhållande till de deltagande ländernas sammanlagda BNP. I de frivilliga programmen kan länderna delta med lägre eller högre andel.

De tre stora, viktiga programmen är för närvarande bärraketerna Ariane 5, rymdfarkosten Hermes och rymdstationen Columbus. Sverige har från början deltagit i de två förstnämnda. Efter stark kritik från borgerliga sidan beslutade regeringen att Sverige även skall delta i Columbus-programmet.

Sveriges BNP-andel är ca 3,5 %. I samtliga ovannämnda tre program deltar Sverige med en andel som ligger betydligt under vår BNP-andel. I Columbus bidrar Sverige endast med 1 % av kostnaderna.

Eftersom ESA-verksamheten ökar kraftigt kommer Sveriges andel av ESA:s kostnader att sjunka från ca 2,5 % till 2,2 % trots den av regeringen föreslagna anslagsökningen. Det är enligt vår mening otillfredsställande.

Inför kommande nya ESA-program bör inriktningen vara att Sverige skall delta med en andel av kostnaderna som motsvarar Sveriges andel av ESA-ländernas samlade BNP. Riksdagen bör ge regeringen detta till känna.

Mot. 1989/90
N34

F 21 Forskning för ett avfallssnålt samhälle

Regeringen föreslår ett särskilt forskningsprogram för att finna lämpliga råvaror, tillverkningsprocesser och konstruktioner för produkter som ur miljö- och resurshushållningssynvinkel är lämpliga. Det är positivt med särskilda insatser på detta område. Bättre grundläggande kunskaper om miljövänliga råvaror och konstruktioner underlättar introduktion av mera miljövänliga produkter. I miljödepartementets bilaga finns förslag om forskning kring förbättrad avfallshantering.

Regeringens förslag innebär att ett särskilt programråd, dvs. en självständig myndighet, inrättas för dessa två forskningsprogram.

Vi finner det inte motiverat att bygga upp ett särskilt programråd för att administrera två forskningsprogram om sammanlagt 9 milj.kr. Det bör finnas förutsättningar för att styra de två forskningsprogrammen inom ramen för STU:s organisation.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen till Europeiskt forsknings- och utvecklingssamarbete för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.,
2. att riksdagen godkänner riktlinjer för resursförstärkningar för det europeiska forsknings- och utvecklingssamarbetet för budgetåren 1991/92 och 1992/93 i enlighet med vad som i motionen anförts,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökat svenskt engagemang i kommande frivilliga ESA-program,
4. att riksdagen med avslag på regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om STU:s ansvar för forskning för ett avfallssnålt samhälle.

Stockholm den 19 mars 1990

Per Westerberg (m)

Nic Grönvall (m)

Karin Falkmer (m)

Stig Bertilsson (m)

Gunnar Hökmark (m)

Lars Ahlström (m)

Bertil Danielsson (m)